

Agenda Coalitieonderhandeling

Subtitel	Energie en milieu
Datum	18-05-2026
Tijd	12:30 - 13:30
Locatie	De Buorskip, Beetsterzwaag
Voorzitter	Maria le Roy

1 Presentatie

Bijlagen:

Presentatie Energietransitie

2 Overdracht

2.1 Openbaar groen, biodiversiteit en landschap

Opsterland is een groene plattelandsgemeente met een prachtig landschap. Sommigen noemen Opsterland zelfs het Groene Hart van Fryslân. Het landschap en de biodiversiteit staan echter wel onder druk door onder andere klimaatverandering, de landbouwtransitie en ruimtelijke ontwikkelingen. De opgave voor biodiversiteit en ecologie in de openbare ruimte van Opsterland kent spanningsvelden. Om de biodiversiteit te versterken is gedifferentieerd onderhoud nodig, waarbij we delen bewust verruigen en minder vaak maaien. Dit staat echter haaks op de wensbeelden van een aanzienlijk deel van onze vergrijzende bevolking, die in veel gevallen juist hechten aan nette, strak onderhouden gazons in de woonwijken.

Tegelijkertijd moeten we versterking op perceelniveau tegengaan om zowel de biodiversiteit als de klimaatopgave te ondersteunen, zonder de kwaliteit en levensduur van onze kapitaalgoederen aan te tasten. Een vergelijkbare spanningslijn speelt in het buitengebied, waar het behoud van natuurlijke duisternis vraagt om terughoudendheid in openbare verlichting, terwijl veel inwoners — mede vanuit een groeiend gevoel van onveiligheid — liever juist méér verlichting zien. Deze tegenstrijdige belangen vragen om zorgvuldige keuzes en een gedragen visie op de inrichting en het beheer van onze leefomgeving.

Bij de vaststelling van het Biodiversiteitsplan begin 2026 heeft de raad een motie aangenomen waarin het college wordt gevraagd om in 2026 de actualisatie van het Beeldkwaliteitsplan Beheer Openbare Ruimte in 2026 aan de raad ter vaststelling voor te leggen.

Keuze: Welke (financiële) kaders geeft u mee voor het actualiseren van het nieuwe Beeldkwaliteitsplan Beheer Openbare Ruimte?

Ook de bescherming van landschappelijke elementen valt onder de Omgevingswet. We hebben de landschapselementen op dit moment nog niet goed genoeg in beeld. Daarom worden de landschapselementen op dit moment in kaart gebracht in een landschapsbiografie. Op basis van de inventarisatie kunnen keuzes worden gemaakt over welke landschappelijke elementen we willen behouden, beschermen en versterken en op welke manier we dit willen organiseren.

Bijlagen:

2.2

Energietransitie

Onze ambitie om klimaatneutraal in 2035 te zijn is scherp en ambitieus. Met minder dan 10 jaar te gaan, lijkt de keuze om nu in te zetten op energieneutraal in 2040 een realistischer en eveneens heel uitdagende ambitie. Om energieneutraal te kunnen worden, moeten we helder krijgen hoe de toekomstige energiemix van Opsterland eruitziet: hoeveel ruimte we reserveren voor zonne-energie, welke aantallen en hoogtes van windturbines passend zijn, hoe we omgaan met (mest)vergisting en of kleine modulaire reactoren als die op termijn kansen bieden. Nu zijn we voor zon, wind en vergisting afhankelijk van lokale en commerciële initiatieven. Met alleen 'zon op dak' realiseren we ongeveer 10% van onze energiebehoefte. Om echte stappen vooruit te zetten, moeten we daarom inzetten op windturbines en grote zonneparken, aangevuld met batterijopslag.

Deze aanpak kan maatschappelijke weerstand oproepen, vooral bij windmolens. Daardoor klinkt de optie van kleine kernreactoren (SMR's) aantrekkelijk. Deze techniek is nog niet beschikbaar en het is onzeker of ze ooit economisch haalbaar wordt. Voor de korte en middellange termijn vormen SMR's in ieder geval geen realistische oplossing voor Opsterland.

De vraag is ook of Opsterland zelf als initiatiefnemer wil optreden om meer grip te krijgen op de voortgang én om opbrengsten ten goede te laten komen aan onze inwoners. Daarbij hoort ook het aanwijzen van zoekgebieden voor energieopwekking, het maken van duidelijke afspraken met dorpen over wat waar wel of niet kan en het stimuleren van lokale projecten zoals Wijnjewoude Energie Neutraal.

Keuze: Hoe brengt u al deze keuzes samen in één gedragen koers richting een energieneutraal Opsterland? Wilt u nog vasthouden aan de ambitie om in 2035 energieneutraal te zijn?

Het aanpakken van netcongestieproblemen heeft hoge prioriteit van het Rijk. Ondertussen piept en kraakt het energienetwerk ook in Opsterland. Willen we een betrouwbaar energienetwerk voor onze inwoners en ondernemers, dan moeten we inzetten op het verzwaren (meer kabels en transformatorstations), verslimmen (vraagreductie en flexibiliteit) en verdelen (lokaal programmeren en prioriteren). Het faciliteren en optimaliseren van de energie-infrastructuur, opwek van energie en opslag van energie is noodzakelijk. Tegelijkertijd vraagt dit ruimte en heeft het impact op het landschap.

Keuze: Welke kaders geeft u mee aan de zoekgebieden voor de energieopwek, -opslag en -infrastructuur? In hoeverre bent u bereid om specifieke gebieden aan te wijzen voor zonneparken en windmolens?

Vanaf 2050 zal er geen aardgas meer beschikbaar zijn voor huishoudens, bedrijven (inclusief bedrijfsprocessen) en andere organisaties. De gemeente heeft hierin de regie. Via gebiedsgerichte en gemeentebrede generieke aanpakken moet ieder gebouw uiterlijk 2050 van het aardgas. Dit vereist tot 2050 grote inzet van de ambtelijke organisatie. Uiterlijk in 2027 moeten we het Gemeentelijk Warmteprogramma vaststellen. Hierin werken we de aanpak voor het aardgasvrij maken voor de komende vijf jaar uit. Het warmteprogramma is een verplicht programma onder de Omgevingswet.

Hoewel we inzetten op elektrificeren, blijft groen gas voor sommige bedrijfsprocessen en gebouwen noodzakelijk. Het kan een keuze zijn om in te zetten op het behouden van de gasinfrastructuur voor bepaalde gebouwen om zo risico's bij calamiteiten te spreiden.

Keuze: Welke kaders en uitgangspunten geeft u mee voor het warmteprogramma?

Bijlagen:

Raadsbrief Voortgang Energietransitie Opsterland 2025

Zonneplan Opsterland 2020

Transitievisie Warmte OWO 2021

Uitvoeringsprogramma warmtetransitie 2022-2026

Friese Energievisie 2024

2.3

Landbouwtransitie

Als plattelandsgemeente zijn onze agrarische ondernemers een substantiële beroepsgroep. Bovendien hebben zij een belangrijke rol als terreinbeheerders. Veehouderijen in de nabijheid van stikstofgevoelige Natura2000-gebieden liggen onder een vergrootglas. In het Coalitieakkoord 2026-2030 – ‘Aan de slag’ van 30 januari 2026 kondigt de regering aan om een Stikstoffonds van 20 miljard op te richten. Dit fonds is bedoeld voor natuurherstel, gebiedsontwikkeling en de landbouwtransitie met behulp van gebiedsgerichte aanpakken.

De gebiedsgerichte aanpak van stikstof is in Nederland primair een provinciale verantwoordelijkheid. De provincie ontwikkelt een aanpak stikstofreductie en natuurherstel, deze is in concept vrijgegeven en zal vermoedelijk binnenkort door Provinciale Staten worden vastgesteld. Deze aanpak kenmerkt zich door vrijwilligheid en vrijblijvendheid. Pas vanaf 2035 zijn gedwongen maatregelen bespreekbaar. In Opsterland liggen drie stikstofgevoelige N2000-gebieden. Zolang de natuur in een groot aandeel van deze gebieden nog onvoldoende is hersteld, belemmert dit de vergunningverlening in Opsterland. Hierdoor worden gemeentelijke ambities op het gebied van onder meer woningbouw of energietransitie vertraagd.

Keuze: Hoe zorgt u ervoor dat onze belangen in de transitie in de landbouw geborgd blijven?

We zien de ontwikkeling dat als veehouderijen stoppen er vaak akkerbouwbedrijven voor terug komen. Akkerbouwbedrijven hebben een ander effect op het milieu en de leefomgeving dan veehouderijen. Denk bijvoorbeeld aan het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Het effect is ook dat boomwallen worden gekapt en percelen worden samengevoegd tot grote, vlakke akkers. Als we grip willen krijgen op de manier waarop landbouwsector zich ontwikkelt, dan kunnen we dat doen via het ruimtelijke spoor. De juridische basis daarvoor wordt betwist. Door landschapselementen meer te beschermen kan een instrument ontstaan waarmee we enige mate van sturing kunnen toepassen. De landbouwtransitie schept ook kansen voor kleinschalige recreatie of andere nevenfuncties. Bovendien kunnen nieuwe teelten ook bijdragen in de circulaire economie en het biobased bouwen.

Keuze: In hoeverre wilt u agrariërs de ruimte geven om andere verdienmodellen te ontwikkelen?

In het huidige, vaak gepolariseerde debat lijken landbouwbelangen tegenover die van natuur, landschap en gezondheid te staan. In de praktijk hoeft dat echter helemaal niet zo te zijn. Sterker nog: toekomstbestendige en vitale landbouw kan uitstekend samengaan met zorg voor natuur, landschap en gezondheid. De gedachte is dan ook dat gezondheid en landschap belangrijke bouwstenen zijn voor het principe van ‘kiezen voor kwaliteit’ in Opsterland.

Bijlagen:

Funderingsaanpak veenweidegebied Fryslan 2022

2.4

Afval

Sinds 1 januari 2026 werken we in Opsterland met het DIFTAR+-systeem voor de inzameling van afval. De eerste ervaringen hiermee zijn goed. We monitoren hoe deze manier van het inzamelen van huishoudelijk afval zich ontwikkelt.

Bijlagen:

Raadsvoorstel Diftar+ 2025

3

V-lijst

Bijlagen:

V-lijst AI-overzicht Energie en Milieu

V14 Brief Regioteam Energietransitie - Duurzame energie - A

V15 Inwerkdossier Regioteam Energietransitie - Energietransitie in een notendop - A

V17 Pamflet FMF - Coalitie onderhandelingen 2026 - A

V18 Brief Natuur & Milieu – Werken aan een fijne leefomgeving - A

V18 Bijlage 1 Natuur & Milieu - Werken aan een fijne leefomgeving - A

V42 Brief Longfonds - Luchtkwaliteit - A

V61 Brief Wetterskip Fryslân over leven met water - A

V61 Bijlage 1 Position paper Leven met water - A

V63 Brief Friese Milieu Federatie oer natuerlik Fryslân - A

V64 Brief Fryslân Bloeit over duurzame gemeenschappen - A

V64 Bijlage 1 Artikel De Moanne troch Arjen Droog - A

V65 Brief Liander over uitbreiding elektriciteitsnet - A

Brief Grootouders voor het klimaat over toekomstmeter